

УХВАЛА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про припинення конституційного провадження у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини першої статті 38 Закону України "Про вибори народних депутатів України" (справа щодо участі політичних партій у виборах)

м. К и ї в
7 березня 2002 року
№ 2-уп /2002

Справа № 1-19/2002

Конституційний Суд України у складі суддів Конституційного Суду України:

Скоморохи Віктора Єгоровича – головуєчий,
Вознюка Володимира Денисовича,
Євграфова Павла Борисовича – суддя-доповідач,
Іващенко Володимира Івановича,
Козюбри Миколи Івановича,
Малинникової Людмили Федорівни,
Мироненка Олександра Миколайовича,
Німченка Василя Івановича,
Розенка Віталія Івановича,
Савенка Миколи Дмитровича,
Селівона Миколи Федосовича,
Тихого Володимира Павловича,
Чубар Людмили Пантеліївни,
Шаповала Володимира Миколайовича,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційним поданням народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини першої статті 38 Закону України "Про вибори народних депутатів України" від 18 жовтня 2001 року № 2766-III (Відомості Верховної Ради України, 2001, № 51-52, ст. 265).

Заслухавши суддю-доповідача Євграфова П.Б. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. До Конституційного Суду України 20 листопада 2001 року надійшло конституційне подання п'ятдесяти народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої (у поданні пункт 1) статті 38 Закону України "Про вибори народних депутатів України" від 18 жовтня 2001 року (далі – Закон).

Колегія суддів Конституційного Суду України з конституційних подань та звернень 5 грудня 2001 року своєю Ухвалою відкрила конституційне провадження у справі.

Приводом для розгляду справи відповідно до статей 39, 40 Закону України "Про Конституційний Суд України" стало конституційне подання народних депутатів України.

2. Суб'єкт права на конституційне подання вважає, що оспорюване положення частини першої статті 38 Закону, а саме: "кандидатів у депутати може висувати партія, яка зареєстрована в установленому законом порядку не пізніш як за рік до дня виборів, виборчий блок партій за умови, що до його складу входять партії, зареєстровані не пізніш як за рік до дня виборів" суперечить Конституції України, зокрема статті 22, частинам другій, п'ятій статті 36 і частині першій статті 58, а тому має бути визнано таким, що не відповідає Конституції України (неконституційним).

3. У листі Голови Верховної Ради України до Конституційного Суду України підтримано позицію Комітету з питань державного будівництва та місцевого самоврядування Верховної Ради України,

що був профільним з питань опрацювання проекту зазначеного Закону. Комітет більшістю голосів затвердив ту редакцію частини першої статті 38, яку було сформульовано у проекті Закону, підготовленому до третього читання, і яка пізніше набула чинності. "Основним аргументом при прийнятті цього рішення Комітетом, – наголошується у листі, – було те, що окремі партії, як показала практика, утворюються і реєструються лише перед виборами для участі у виборчому процесі. І саме такі партії отримували, як правило, менше чотирьох відсотків голосів виборців, які брали участь у голосуванні, а не набувши права на участь у розподілі депутатських мандатів, зникали з політичної арени".

Не погоджуючись із позицією авторів подання щодо неконституційності частини першої статті 38 Закону, Голова Верховної Ради України зазначає, що в такій редакції вона "навпаки, посилює гарантії захисту конституційних прав громадян", а Президент України, підписавши Закон України "Про вибори народних депутатів України", фактично зняв свої пропозиції стосовно статті 38.

4. У листі до Конституційного Суду України Президент України стверджує, що Конституцією України визначено основні засади діяльності політичних партій (стаття 36) та наведено вичерпний перелік підстав для заборони чи обмеження їх утворення та діяльності (стаття 37). "Усупереч Конституції України, – зазначає він, – частиною першою статті 38 Закону встановлено додаткову підставу обмеження діяльності політичних партій, а також громадян, яких вони об'єднують". Тому обмеження, встановлене частиною першою статті 38 Закону, унеможливує участь у виборах тих політичних партій, що зареєстровані менше ніж за рік до дня виборів, і ставить їх у нерівні умови. Крім того, наголошується в листі, "немає жодної причини розглядати строк реєстрації політичної партії як ознаку, яка б відповідала хоча б одній з визначених Конституцією України підстав обмеження чи заборони діяльності політичної партії".

Це, вважає Президент України, призводить до обмеження конституційних прав і свобод громадян з підстав, не передбачених Основним Законом України. Запровадження цієї норми Закону насамперед суттєво звузить можливість участі у виборах до Верховної Ради України тих громадян, які зареєстрували свою партію менше ніж за рік до дня виборів. Таким чином, зазначає

Президент України, порушуються і норми статті 24 Конституції України.

Позицію Президента України щодо неконституційності положення частини першої статті 38 Закону повністю поділяє Міністерство юстиції України.

5. Суб'єкт права на конституційне подання, обгрунтовуючи неконституційність частини першої статті 38 Закону, посилається на статтю 75 Закону України "Про Конституційний Суд України", згідно з якою підставою для конституційного подання є наявність спору стосовно повноважень конституційних органів державної влади України, органів Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування. Однак у конституційному поданні йдеться не про наявність спору стосовно зазначених повноважень, а про права і свободи людини і громадянина, їх політичні партії. Тобто у поданні не виконано вимоги щодо правового обгрунтування тверджень стосовно неконституційності частини першої статті 38 Закону, передбаченої пунктом 4 частини другої статті 39 Закону України "Про Конституційний Суд України".

До того ж Центральна виборча комісія відповідно до частини першої статті 77 Конституції України, частини третьої статті 10, частин першої та другої статті 15 Закону України "Про вибори народних депутатів України" 30 грудня 2001 року прийняла Постанову № 68 "Про початок виборчого процесу чергових виборів народних депутатів України 31 березня 2002 року" та оголосила з 31 грудня 2001 року початок виборчого процесу чергових виборів народних депутатів України, що відбудуться 31 березня 2002 року ("Голос України" від 31 грудня 2001 р.). У цей час справа вже знаходилася на розгляді в закритій частині пленарного засідання Конституційного Суду України.

Згідно з частиною четвертою статті 38 Закону "висування кандидатів у депутати розпочинається за 85 днів і закінчується за 65 днів до дня виборів". За календарним планом про основні організаційні заходи з підготовки та проведення виборів народних депутатів України 31 березня 2002 року, затвердженого Постановою Центральної виборчої комісії від 10 грудня 2001 року № 52 ("Урядовий кур'єр" від 18 грудня 2001 року), було визначено, що висування кандидатів у депутати починається 5 січня і закінчується 24 січня (включно) 2002 року.

У ході розпочатої виборчої кампанії вже виникли й розвиваються конкретні правовідносини, в межах яких здійснюється реалізація виборчих прав громадян. У разі прийняття

Конституційним Судом України рішення, в цих правовідносинах можуть виникнути зміни, які призведуть до порушення норм Конституції України щодо виборчого процесу. Тому ухвалення в такій політичній ситуації рішення знаходиться за межами юрисдикції Конституційного Суду України.

З наведеного вище стає очевидним, що хоч яким би було рішення Конституційного Суду України щодо конституційності оспорюваних положень Закону, його прийняття в процесі виборчої кампанії може вплинути на виборчий процес, позначитися на волевиявленні виборців і тим самим вплинути на самі результати виборів. А це за обставин, не передбачених Конституцією України та Законом України "Про Конституційний Суд України", фактично перетворило б Конституційний Суд України на учасника виборчого процесу, що суперечить його конституційним повноваженням і принципам діяльності.

Враховуючи, що у конституційному поданні народних депутатів України відсутнє правове обґрунтування тверджень щодо неконституційності положення частини першої статті 38 Закону України "Про вибори народних депутатів України" від 18 жовтня 2001 року (пункт 4 частини другої статті 39 Закону України "Про Конституційний Суд України"), а прийняття Конституційним Судом України рішення під час виборчої кампанії виходить за межі його повноважень, Конституційний Суд України дійшов висновку, що конституційне провадження у цій справі має бути припинено.

Керуючись статтями 147, 150, 153 Конституції України, статтею 45 Закону України "Про Конституційний Суд України", Конституційний Суд України

у х в а л и в:

1. Припинити конституційне провадження у справі за конституційним поданням народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини першої статті 38 Закону України "Про вибори народних депутатів України" від 18 жовтня 2001 року № 2766-III на підставі пункту 2 статті 45 Закону України "Про Конституційний Суд України" – невідповідність конституційного подання вимогам,

передбаченим Конституцією України та Законом України "Про Конституційний Суд України".

2. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною і не може бути оскарженою.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ